

The Holy See

XVI. BENEDEK PÁPA

SUMMORUM PONTIFICUM

MOTU PROPRIO KIADOTT
APOSTOLI LEVELE

A Pápáknak mind a mai napig gondjuk volt arra, hogy Krisztus Egyháza az Isteni Fölségnek méltó kultuszt ajánljon fel” Nevének dicséretére és dicsőségére” és „egész Anyaszentegyháza javára” Ősidőktől fogva és a jövőben is igazodni kell ahhoz az elvhez, „mely szerint minden egyes részegyháznak összhangban kell lennie az egyetemes Egyházzal, nem csupán a hit tanítása és a szentségi jelek, hanem az apostoli és azóta folytonos hagyomány által egyetemesen elfogadott szokások tekintetében is, melyeket nem csak a tévedés elkerülése végett kell megtartani, hanem az átadandó hit épsége érdekében is, mert az Egyház imádságának törvénye megfelel a hite törvényének.” [1]

A Pápák közül, akik a kellő gondot fordították a liturgiára, kiemelkedik Nagy Szent Gergely, aki gondoskodott arról, hogy mind a katolikus hit, mind a rómaiak által a korábbi századokban felhalmozott kultikus és kulturális kincsek Európa új népeihez is eljussanak. Megparancsolta, hogy pontosan határozzák meg a szent liturgia – mind a szentmise, mind a zsoltosma – Rómában végzett formáját, és ezt kövessék. Nagyon támogatta a Szent Benedek regulája szerint élő szerzeteseket és szerzetesnőket, akik az evangélium hirdetésével együtt életükkel mutassák meg mindenütt a Regulának azt a nagyon üdvös szabályát, hogy „Isten ügyének semmit nem szabad elébe helyezni” (43. fej.). Ily módon a római szertartású szent liturgia sok népnek nemcsak a hitét és jámborságát, hanem a kultúráját is megtermékenyítette. Történelmi tény ugyanis, hogy az Egyház latin liturgiájának különböző formái a keresztény idősámítás minden korszakában sok szentet segítettek a lelki életben, és sok népet erősítettek meg a vallásosság erényében és tettek termékenyén a jámborságban.

Hogy pedig a szent liturgia e feladatnak jobban megfeleljen, a századok folyamán sok más Római Pápa egész különleges gondot fordított rá, kik közül kiválik Szent V. Pius, aki a Trienti Zsinat készítését követve nagy lelkipásztori buzgósággal az Egyház egész kultuszát megújította, a javított és „az Atyák normája szerint összeállított” liturgikus könyveket kiadatta és az egész latin Egyház használatára átadta.

A római szertartás liturgikus könyvei közül kiemelkedik a Római Misekönyv, mely Róma

városában alakult ki, és a századok folyamán fokozatosan öltött magára olyan formákat, melyek a későbbi változatokban nagyon hasonlóak hozzá.

„Idők múltán a Római Pápák ugyanezt a célkitűzést követték, amikor [ezt a Misekönyvet] az újabb korokhoz alkalmazták, vagy szertartásokat és liturgikus könyveket rendeltek el, s végül századunk (a 20. század!) elején már átfogóbb megújulást valósítottak meg”. [2] Így jártak el elődeink: VIII. Kelemen, VIII. Orbán, Szent X. Pius [3], XV. Benedek, XII. Pius és Boldog XXIII. János pápák.

Legutóbb a II. Vatikáni Zsinat fejezte ki azt a kívánságot, hogy újra föl kell éleszteni az istentisztelet megbecsülését és gondos végzését, s igazítani kell korunk követelményeihez. E kívánságtól indítva Elődünk, VI. Pál pápa az összeállított és részben megújított liturgikus könyveket 1970-ben a latin Egyház számára jóváhagyta. E könyveket a világon mindenütt nagyon sok nemzeti nyelvre lefordították, s a püspökök, papok és hívek szívesen fogadták. II. János Pál pápa a Római Misekönyv harmadik editio typicáját hagyta jóvá. Így a Római Pápák azért dolgoztak, hogy „a liturgia épülete [...] ismét épségben és szépségben ragyogjon”. [4]

Bizonyos régiókban azonban sok hívő olyan szerető érülettel ragaszkodott és ragaszkodik ma is a korábbi liturgikus formákhoz, melyek mélyen áthatották lelki kultúrájukat, hogy II. János Pál pápa e hívők iránt érzett lelkipásztori gondoskodástól indítva 1984-ben az Istentiszteleti Kongregáció által kidolgozott „Quattuor abhinc annos” kezdetű különleges engedélyével lehetőséget adott a Boldog XXIII. János pápa által 1962-ben kiadott Misekönyv használatára; 1988-ban pedig ugyancsak II. János Pál pápa „Ecclesia Dei” kezdetű motu proprio kiadott apostoli levelével buzdította a püspököket, hogy e lehetőséggel minden ezt kérő hívő javára széles körben és nagylelkűen éljenek.

Az ilyen hívők kéréseit már Elődünk, II. János Pál pápa hosszasan megfontolta, s miután mi is meg-hallgattuk a Bíboros Atyákat a 2006. március 23-án tartott kon-zisztóriumon, mindent gondosan mérlegelve, a Szentlélek segítségül hívása után, Isten segítségével jelen Apostoli Levelünkkel a következőket határozzuk:

1. cikkely. A VI. Pál pápa által közzétett Római Misekönyv a latin szertartású katolikus Egyház „lex orandi”-jának rendes kifejeződése. A Szent V. Pius által közzétett és Boldog XXIII. János által újra kiadott Római Misekönyv pedig úgy tekintendő, mint az Egyház ugyanezen „lex orandi”-jának rendkívüli kifejeződése, és tiszteletreméltó és régi használatát következtében kellő tiszteletben kell tartani. Az Egyház „lex orandi”-jának e két kifejeződése a legkevésbé sem vezet az Egyház „lex credendi”-jének megoszlására; ugyanis az egyetlen római szertartás két szokását képviselik. Éppen ezért a Római Misekönyv Boldog XXIII. János által kiadott és soha be nem tiltott editio typicája szerinti Szentmisét mint az Egyház liturgiájának rendkívüli formáját szabad ünnepelni. A korábbi feltételeket, melyeket a „Quattuor abhinc annos” és „Ecclesia Dei” kezdetű dokumentumok e Misekönyv használatához megszabtak, a következőkre változtatjuk:

2. cikkely. A nép részvétele nélkül ünnepelt szentmisénél bármely latin szertartású katolikus pap, akár egyházmegyes, akár szerzetes, használhatja a Boldog XXIII. János által 1962-ben kiadott, vagy a VI. Pál pápa által 1970-ben közzétett Római Misekönyvet, mégpedig bármelyik napon, kivéve a Szent Háromnapot (Nagycsütörtök, Nagypéntek, Nagyszombat). A bármely misekönyv szerinti misézéshez a papnak sem az Apostoli Szentszéktől, sem saját Ordináriusától semmiféle engedélyre nincsen szüksége.

3. cikkely. Ha az Istennek szentelt élet intézményei, vagy az Apostoli élet társaságai, akár pápai, akár egyházmegyei jogúak, saját kápolnájukban konventmiséjüket, azaz közösségi miséjüket az

1962-ben közzétett Misekönyv szerint akarják végezni, megtehetik. Ha egyes közösségek vagy az egész Intézmény, illetve Társaság a szentmisét gyakran, többnyire vagy huzamosan így kívánja végezni, az ügyet a felettes elöljárók a jog szabályai a törvények és statutumok előírásai szerint döntsék el.

4. cikkely. A 2. artikulusban említett szentmiséken a jogszabályok megtartásával olyan krisztushívők is részt vehetnek, akik ezt önként kérik.

5. cikkely. 1. § Azokon a plébániákon, ahol állandó jelleggel jelen van a korábbi liturgikus hagyományhoz ragaszkodó hívők csoportja, a plébános szívesen fogadja az 1962-ben kiadott Misekönyv szerinti szentmisére vonatkozó kéréseiket. Ő maga ügyeljen arra, hogy e hívek java összhangban legyen a rendes lelkipásztori gondoskodással, a püspök irányítása alatt a 392. kánonnak megfelelően, elkerülve a széthúzást és ápolva az egész Egyház egységét.

2. § A Boldog XXIII. János Misekönyve szerinti misézésnek helye lehet hétköznapiokon; vasárnap és ünnepnapokon is bemutatható egy ilyen szentmise.

3. § Hívők vagy papok kérésére a plébános ilyen rendkívüli formájú szentmiséket különleges alkalmakkor is megengedhet, mint pl. házasságkötés, temetés, vagy más alkalommal, pl. búcsújáráskor.

4. § A Boldog XXIII. János Misekönyvét használó papoknak alkalmasnak kell lenniük a szentmise bemutatására és nem állhatnak miszési tilalom alatt.

5. § Olyan templomokban, melyek nem plébánatemplomok, és szerzetesközösséghez sem tartoznak, a fenti engedély megadása a templomigazgatóra tartozik.

6. cikkely. A Boldog XXIII. János Misekönyve szerint néppel bemutatott szentmisében az olvasmányok népnyelven is olvashatók az Apostoli Szentszék által jóváhagyott kiadásokból.

7. cikkely. Ha az 5. cikkely 1. §-ában szereplő hívők valamely csoportja a plébánostól nem kapja meg kérése teljesítését, értesítse a dologról a Megyéspüspököt. A Püspököt nagyon kérjük, hogy hallgassa meg kívánságukat. Ha képtelen gondoskodni az ilyen szentmiséről, terjessze fel az ügyet az „Ecclesia Dei” pápai bizottsághoz.

8. cikkely. Ha a püspök teljesíteni óhajtja a laikus hívők ilyen kérését, de különböző okok akadályozzák, az ügyet az „Ecclesia Dei” pápai bizottságra bízhatja, mely tanácsot és segítséget fog nyújtani neki.

9. cikkely. 1. § Ugyanígy a plébános, mindent jól mérlegelve, engedélyt adhat a korábbi rituálé használatára a keresztség, a házasság, a gyónás és a betegek kenete szentségének kiszolgáltatásakor, ha a lelkek java ezt indokolja.

2. § Az Ordináriusok felhatalmazást kapnak arra, hogy a bérmálás szentségét a régi Pontificale Romanum szerint szolgáltatassák ki, ha a lelkek java ezt javallja.

3. § A szent rendekben lévő klerikusok használhatják a Boldog XXIII. János pápa által 1962-ben kiadott Breviáriumot.

10. cikkely. A helyi Ordinárius, ha alkalmasnak látja, az 518. kánon értelmében felállíthat személyi plébániát a régebbi római rítus szerinti liturgia végzésére, vagy kinevezhet ilyen templomigazgatót, illetve káplánt a jogszabályok megtartásával.

11. cikkely. A II. János Pál pápa által 1988-ban felállított „Ecclesia Dei” pápai bizottság [5] folytatja feladatának teljesítését. E Bizottságnak olyan szervezete, feladatai és eljárás módjai vannak, amelyeket a Római Pápa szabadon határoz meg.

12. cikkely. Ugyanez a Bizottság már meglévő fakultásai mellett az Apostoli Szentszék tekintélyét gyakorolja e rendelkezések megtartása és alkalmazása felügyeletében. Mindazt pedig, amit ezen motu proprio kiadott Apostoli Levelünkkel elhatároztunk, szilárdnak és érvényesnek nyilvánítunk és elrendeljük, hogy folyó év szeptember 14-én, Szent Kereszt Felmagasztalása ünnepén, minden akadály nélkül lépjen hatályba.

*Kelt Rómában, Szent Péternél,
július 7-én, az Úr 2007. évében, pápaságunk 3. esztendejében.*

XVI. Benedek pápa

Jegyzetek

[1] A Római Misekönyv Általaános rendelkezései. Harmadik kiadás, 2002, 397.

[2] II. János Pál pápa: Vicesimus quintus annus apostoli levél 1988. dec. 4., 3: AAS 81(1989), 899.

[3] Uo.

[4] Szent X. Pius pápa: Abhinc duos annos motu proprio apostoli levél 1913. okt. 23.: AAS 5 (1913), 449-450; vö. II. János Pál pápa: Vicesimus quintus annus apostoli levél 1988. dec. 4., 3: AAS 81(1989), 899.

[5] Vö. II. János Pál pápa: Ecclesia Dei motu proprio apostoli levél 1988. júl. 2, 6: AAS 80(1988), 1498.

Kedves Püspök Testvéreim!

Nagy bizalommal és reménységgel adom lelkipásztori kezetekbe egy új, motu proprio kiadott apostoli levél szövegét az 1970-ben végrehajtott reform előtti római liturgia használatáról. A dokumentum hosszas reflexiók, sok-sok tanácskozás és imádság gyümölcse. A megfelelő információk nélküli hírek és ítélezések nem kis zavart okoztak. Nagyon eltérő reakciók

mutakoztak az örömteli elfogadástól a kemény ellenkezésig egy olyan ügyel kapcsolatban, melynek tartalmát igazában nem ismerték.

E dokumentummal kapcsolatban közvetlenül két félelem jelentkezett, melyekkel ebben a levélben kicsit közelebbről szeretnék szeretnék szembenézni.

Az első félelem az, hogy támadás éri a II. Vatikáni Zsinat tekintélyét, s hogy egyik lényeges határozatát – a liturgikus reformot – tesszük kétségessé. Ez a félelem megalapozatlan. Ezzel kapcsolatban mindenekelőtt azt kell kijelentenünk, hogy a VI. Pál pápa által közzétett, majd II. János Pál pápa által két további kiadásban újra kiadott Misekönyv nyilvánvalóan az eucharisztikus liturgia normális – rendes – formája, és az is marad.

A Római Misekönyv utolsó, Zsinat előtti megfogalmazása viszont, melyet XXIII. János pápa 1962-ben tett közzé és a Zsinat alatt is használták, most úgy lesz használható, mint a liturgikus ünneplés rendkívüli formája. A Római Misekönyv e két megfogalmazásáról nem volna helyes úgy beszélni, mintha „két szertartás” lenne. Sokkal inkább egy és ugyanazon szertartás kettős használatáról van szó. Ami az 1962-es Misekönyv használatát, mint a szentmise liturgiájának rendkívüli formáját illeti, szeretném fölhívni a figyelmet arra, hogy ez a Misekönyv jogilag soha nem került hatályon kívül, következésképpen elvileg mindig megengedett maradt. Az új Misekönyv bevezetésének pillanatában nem látszott szükségesnek az előző Misekönyv esetleges használatára vonatkozó szabályok kiadása. Valószínű volt a föltételezés, hogy csak néhány egyedi eset adódik, melyeket esetről esetre kell majd megoldani.

Hamarosan kiderült azonban, hogy nem kevesen erősen kötődnek a római rítus ezen, számukra gyermekkoruktól fogva megszokott használatához. Ez történt mindenekelőtt azokban az országokban, amelyekben a liturgikus mozgalom sokakat megajándékozott tartalmas liturgikus képzéssel, és mély, bensőséges kapcsolatba hozta őket a liturgikus ünneplés korábbi formájával. Valamennyien tudjuk, hogy a Lefebvre érsek által vezetett mozgalomban a régi Misekönyvhöz való ragaszkodás külső jellegzetességgé vált; az ebből született szakadás gyökerei azonban mélyebbre nyúltak. Sokan voltak, akik bár egyértelműen elfogadták a II. Vatikáni Zsinat kötelező jellegét és hűségesek voltak a pápához és a püspökökhöz, újra meg akarták találni a szent liturgia számukra kedves formáját; ez főként azért történt, mert sok helyen nem az új Misekönyv előírásait hűségesen követő módon ünnepeltek, hanem ezt a Misekönyvet úgy értelmezték, hogy fölhatalmazza vagy egyenesen kötelezi őket a kreativitásra, mely gyakran az elviselhetetlenségig eltorzította a liturgiát. Ezt tapasztalatból mondom, mert én magam is megéltem ezt az időszakot minden várakozásával és kudarcával. És láttam, milyen mély sebeket kapnak a liturgia önkényes eltorzítása miatt azok, akik nagyon mélyen az Egyház hitében gyökerezve éltek.

Ezért II. János Pál pápa, kötelességének érezte, hogy az 1988. július 2-án kiadott „Ecclesia Dei” motu proprio-jával az 1962-es Misekönyv használatának törvényes keretet adjon, mely azonban nem tartalmazott részleges előírásokat, hanem általános felhívást intézett a püspökökhöz, hogy legyenek nagylelkűek azon hívők „jogos kívánságai tekintetében”, akik a római szertartás ezen használatát kérik. Abban az órában a Pápa így akart segíteni elsősorban a Szent X. Pius Testvériséget, hogy újra megtalálja a teljes egységet Péter utódával, s így próbálta gyógyítani az egyre fájdalmasabb sebet.

Sajnos e megbékélés mindmáig nem történt meg; mindazonáltal sok közösség hálával élt e motu proprio lehetőségeivel. Ellenben súlyos kérdés maradt az 1962-es Misekönyv használatának kérdése a csoportokon kívül, kiknek számára hiányoztak a pontos jogi normák, főként azért, mert a püspökök ezekben az esetekben attól féltek, hogy kétségessé válik a Zsinat tekintélye. Közvetlenül a II. Vatikáni Zsinat után azt lehetett föltételezni, hogy az 1962-es Misekönyv

használatának kérése az idősebb nemzedékre korlátozódik, azokra, akik ezzel a Misekönyvvel együtt nőttek fel. Közben azonban kiderült, hogy fiatalok is fölfedezik ezt a liturgikus formát, vonzódnak hozzá, és benne találják meg a nekik megfelelő formát a szentséges Eucharisztia misztériumával való találkozáshoz.

Így született meg egy világosabb jogi szabályozás igénye, melyet az 1988-es Motu Proprio idején nem lehetett előre látni; ezeknek a szabályoknak az is célja, hogy megszabadítsák a püspököket attól a teherrel, hogy mindig újra kelljen mérlegelniük, milyen választ adjanak a különböző helyzetekre.

Második helyen a Motu Propriót megelőző megbeszélések során azt a félelmet fogalmazták meg, hogy az 1962-es Misekönyv használatának szélesebb körű lehetősége zavart vagy egyenesen szakadást kelthet a plébániai közösségekben. Ezt a félelmet sem látom igazán megalapozottnak. A régi Misekönyv használatának föltétele bizonyos liturgikus műveltség és a latin nyelv ismerete; akár egyik, akár másik nem nagyon gyakori. Már e konkrét föltételeket nézve is világos, hogy az új Misekönyv marad minden bizonnyal a római szertartás formája, nem csupán a jogi szabályozás miatt, hanem a valós helyzet miatt is, melyben a hívők közösségei élnek.

Igaz, hogy nem hiányoznak túlzások, s olykor szociális szempontok is, melyek helytelenül kötődnek a latin liturgia régi hagyományához ragaszkodó hívők magatartásához. Lelkipásztori okosságok és szeretetek indítson és vezessen benneteket a tökéletesebb megoldásokra. Egyébként a római szertartás használatának két formája kölcsönösen gazdagíthatja egymást: a régi Misekönyvbe be lehet és be is kell illeszteni új szenteket és néhány új prefációt.

Az „Ecclesia Dei” Bizottság a „régébbi szokás” különböző szervezeteivel együtt tanulmányozni fogja a gyakorlati lehetőségeket. A szentmisének a VI. Pál-féle Misekönyv szerinti ünneplése kifejezettebben megmutathatja – ami eddig gyakran nem történt meg – azt a szakralitást, amely sokak számára teszi vonzóvá a régi szokást. A legjobb biztosíték arra, hogy VI. Pál Misekönyve egyesíthesse a plébániai közösségeket és azok megszeressék, az, hogy előírásait nagy tisztelettel megtartva mutassák be a szentmisét; ez teszi láthatóvá e Misekönyv lelki gazdagságát és teológiai mélységét.

Így jutottam el ahhoz a pozitív megindokláshoz, mely arra készítetett, hogy a jelen Motu Proprióval napra készvé tegyem az 1988-as Motu Propriót. A belső megbékélés eléréséről van szó az Egyházon belül. Visszatekintve a múltra, a megoszlásokra, melyek a századok folyamán megkínózták Krisztus testét, mindig az a benyomásunk, hogy a megoszlások születésének kritikus pillanataiban az Egyház felelősei nem tették meg az elegendő dolgokat ahhoz, hogy megőrizzék vagy megnyerjék a megbékélést és az egységet. Az a benyomásom, hogy az Egyházon belüli mulasztásoknak megvolt a maguk vétkes része abban, hogy ezek a megoszlások megszilárdulhattak. Ez a múltra vetett pillantás ma kötelezettséget ró ránk: minden erőfeszítést meg kell tennünk, hogy azok számára, akik valóban óhajtják az egységet, lehetővé tegyünk a megmaradást ebben az egységben, vagy annak újra megtalálását. Eszembe jut a második Korintusi levél egy mondata, melyben Szent Pál ezt írja: „Megnyílt nektek az ajkunk, és kitértünk felétek a szívünk, korintusiak. Nem mi zártuk el előletek, hanem ti nem nyitottátok ki a szíveteket. Mint gyermekeimhez szólok: ti is tegyetek úgy, mint én, tárjátok ki ti is a szíveteket!” (6, 11–13). Kétségtelenül Pál ezt egy más összefüggésben mondja, de felszólítása nekünk is szól, s meg kell hogy érintsen bennünket is éppen ebben a témában. Tárjuk ki nagylelkűen a szívünket, és bocsássuk be mindazt, aminek a hit nyit teret.

Nincs semmiféle ellentmondás a Római Misekönyv egyik és másik kiadása között. A liturgia történetében növekedés és fejlődés van, de semmiféle törés nincsen. Ami az előző nemzedékek

számára szent volt, számunkra is szent és nagy marad, s nem válhat váratlanul teljesen tiltottá vagy nem ítéhető károsnak. Mindegyikünknek jót tesz megőrizni azt a gazdagságot, mely az Egyház hitében és imádságában alakult ki, és jó biztosítani számára az azt megillető helyet. Nyilvánvaló, ahhoz, hogy a régi szokáshoz ragaszkodó közösségek papjai is megélik a teljes közösséget, elvileg nem zárkoznak el az új könyvek szerinti ünnepléstől. Ugyanis nem volna összeegyeztethető az új szertartás értékének és szentségének elismerésével ugyanennek teljes kizárása.

Végezetül kedves Testvéreim, szívből hangsúlyozom, hogy ezek az új szabályok semmiképpen nem csökkentik a ti tekintélyeteket és felelősségteket, sem a liturgia, sem híveitek lelkipásztori gondozása tekintetében. Ugyanis minden püspök saját egyházmegyéjében a liturgia irányítója (vö. Sacrosanctum Concilium 22. p.: „A szent liturgia irányítása egyedül az egyházi tekintélytől függ: az Apostoli Szentszékre és a jogszabályok szerint a püspökre tartozik”).

Sértetlen marad tehát a püspök tekintélye, kinek továbbra is feladata ügyelni arra, hogy minden békeességben és nyugalomban történjék. Ha olyan probléma vetődne fel, melyet a plébános nem tud megoldani, a helyi ordinárius mindig beavatkozhat, de természetesen teljes összhangban a Motu Proprio új szabályaival.

Továbbá arra kérek benneteket, kedves Testvéreim, hogy e Motu Proprio hatályba lépése után 3 évvel írjátok meg tapasztalataitokat a Szentszéknek. Ha valóban komoly nehézségek kerülnének felszínre, meg fogjuk keresni a megoldás útjait.

Kedves Testvéreim, hálás és bizakodó lélekkel bízom lelkipásztori szívetekre e Motu Proprio sorait és szabályait. Mindig emlékezzünk Szent Pál apostolnak az Efezusi presbiterekhez intézett szavaira: „Vigyázzatok magatokra és az egész nyájra. Azért rendelt benneteket a Szentlélek az élére előljáróul, hogy igazgassátok az Isten egyházát, amelyet a tulajdon vére árán szerzett meg magának” (20,28).

Máriának, az Egyház Anyjának hatalmas közbenjárására bízom ezeket az új szabályokat és szívből adom Apostoli Áldásomat rátok, kedves Testvéreim, valamint egyházmegyéitek plébániáira, munkatársaitokra, az összes papokra és összes híveitekre is.

Kelt Szent Péternél, július 7-én

XVI. Benedek pápa

